

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOLOŠKI FAKULTET

VIJEĆU

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ			
PRIMLJENO: 08. 11. 2022.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	2806		

Vijeće je na sjednici održanoj 2. 12. 2021. godine imenovalo Komisiju za ocjenu master rada *Upotreba optativa u kratkim folklornim formama* kandidatkinje Kristine Ivanović, br. indeksa 6/20, sa SP Crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti. Nakon što je pregledala rad, Komisija u sastavu: prof. dr Sonja Nenezić, mentorka, prof. dr Miodarka Tepavčević, članica i prof. dr Dušanka Popović, članica, podnosi

IZVJEŠTAJ

Master rad Kristine Ivanović, urađen u skladu sa Pravilima studiranja na postdiplomskim studijama Univerziteta Crne Gore, broji 94 stranice i, pored *Predgovora*, *Izvoda rada*, *Sažetka* (na engleskom jeziku) i *Sadržaja*, ima sljedeća poglavlja: 1. *Uvod*, 2. *Teorijski pristup istraživanju*, 3. *Semantičke karakteristike optativa*, 4. *Sintaksička struktura analiziranih folklornih formi s optativom*, 5. *Zaključak*, kao i *Izvore i Literaturu*.

U uvodnom dijelu kandidatkinja predstavlja i obrazlaže predmet i cilj master rada, hipoteze i metode, te korpus istraživanja. Kao glavni razlog istraživanja iznosi različita tumačenja termina *optativ* u domaćoj naučnoj i stručnoj literaturi, kao i nedostatak potpune i cjelovite sintaksičko-semantičke analize glagolskog oblika koji je prepoznat po svojoj primarnoj upotrebi u optativnim konstrukcijama. Rad se bavi funkcijama i značenjima optativa u kratkim folklornim formama. Polazi se od hipoteze da se ovaj oblik odlikuje visokom frekventnošću u kletvama, zakletvama i blagoslovima, koji se u skladu sa tim mogu potvrditi kao ključni domen njegove upotrebe. Pretpostavlja se da se pobrojane forme grade po određenim i donekle utvrđenim modelima. Kako je svrha rada što potpuniji i cjelovitiji opis upotrebe optativa, istaknuti su sljedeći ciljevi: precizno definisati optativ i pozicionirati ga u okviru sistema glagolskih oblika, napraviti književnoteorijski osvrt na kratke folklorne oblike u kojima se optativ javlja, sagledati sva značenja optativa u

analiziranom kontekstu, utvrditi sintaksičku strukturu optativnih iskaza, ispitati konkurentnost optativa sa drugim glagolskim oblima u analiziranim iskazima. Korpus predstavljaju zbirke kletvi, zakletvi i blagoslova prikupljenih na crnogorskom govornom području, a jedan dio primjera kandidatkinja je sama zabilježila u svom zavičaju.

Poglavlje *Teorijski pristup istraživanju* sastoji se iz dva potpoglavlja: *Optativ u sistemu glagolskih oblika – pregled literature* i *Kratke folklorne forme s optativom*. U prvom potpoglavlju kandidatkinja je hronološki prikazala brojna i različita tumačenja optativa u domaćoj lingvističkoj literaturi, i u morfološkom i u sintaksičkom pogledu, nakon čega se argumentovano opredijelila da ga posmatra kao radni pridjev koji se nalazi u funkciji optativa kao glagolskog načina, koji, u prvom redu, ima značenje želje, ali rjeđe može imati i značenja bliska koncesiji, molbi ili upozorenju. U drugom potpoglavlju bavila se književnotecrijskim određenjem kratih folklornih formi sa optativom: kletvama, zakletvama i blagoslovima, koji se shvataju kao govorni izrazi i predstavljaju, u velikom broju slučajeva, personifikovanu građu koja je prešla u jezik i govor iz raznih oblasti duhovnog i fizičkog života čovjeka, ali i iz načina življenja, zanimanja, ljudskih zabava i proslava.

Semantičke karakteristike optativa kandidatkinja je analizirala u trećem poglavlju, koje obuhvata potpoglavlja o optativnosti, komponentama intencije i direktivnosti, te rezultativnosti i ekspresivnosti kao činiocima stilske markiranosti optativa. Optativnost, odnosno značenje želje govornika ili adresanta da se radnja označena optativom vrši, izdvaja se kao osnovno značenje, bilo s negativnom ili pozitivnom konotacijom. Međutim, kandidatkinja ističe da nužno ne dolazi do (iz)vršenja radnje, već je riječ o komponenti intencije, težnje ka njenom (iz)vršenju u vezi s adresatom i vjerovanju pritom u ključnu pomoć boga, demona, nekih drugih natprirodnih sila i sudbine. Zato zaključuje da se u vezi s optativom ne može govoriti o pravoj nego pak o imanentnoj rezultativnosti, budući da se iskazana želja nije realizovala, ali bi se mogla realizovati u budućnosti. Govoreći o ekspresivnosti optativa u analiziranim formama, kandidatkinja akcentuje njihovu jezgrovitost, eliptičnost, pojačanu emocionalnost, dinamičnost i povišenu intonaciju.

Četvrto poglavlje predstavlja najznačajniji dio rada, u kom je kandidatkinja izložila glavni dio svog istraživanja. Podijeljeno je na tri potpoglavlja, u kojima se analizira struktura rečeničnih modela kletvi, zakletvi i blagoslova. Kad su u pitanju kletve, koje su i najbrojnije u analiziranom korpusu, kandidatkinja je izdvojila i opisaala trideset jedan model i manji broj primjera s unikatnom strukturom.

Najfrekventniji je model koji se sastoji od imeničkog subjekta, direktnog objekta u akuzativu i kongruentnog predikata u optativu, dominantno u potvrđnom obliku, tipa: *Bog te ubio!* Zakletve su, kao najmalobrojnije, zastupljene sa č'va strukturna modela i manjim brojem primjera jedinstvene strukture. Najbrojnije su zakletve koje se sastoje od priloga *tako*, direktnog objekta u akuzativu, čiju funkciju dosljedno vrši enklitički oblik lične zamjenice 1. lica jednine, imeničkog subjekta i kongruentnog predikata u optativu, uvijek u doričnom obliku, npr. *Tako me rđa ne ubila!* Blagoslovi se realizuju u deset modela i takođe izvan njih ostaje jedan broj posebnih slučajeva. Najzastupljeniji je model koji sadrži imenički subjekat (što je obično *Bog* ili *Gospod*), kongruentni predikat u optativu dosljedno potvrđnog oblika, indirektni enklitički zamjениčki objekat u dativu i direktni u akuzativu, kao u primjeru: *Bog mu da dobru sreću!*

Rezimirajući rezultate svog rada u *Zaključku*, kandidatkinja Ivanović napominje da bi se njeno istraživanje moglo proširiti na druge vrste korpusa, osobito na književnoumjetnički funkcionalni stil, kao i na eventualna druga značenja optativa, pa i na druga jezička sredstva kojima se može ostvarivati semantička kategorija optativnosti.

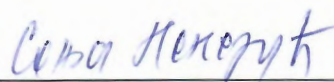
Na kraju rada nalazimo popis izvora i nekoliko desetina uglavnom recentnih bibliografskih jedinica kojima se kandidatkinja služila prilikom svog istraživanja, te formulisanja i prezentovanja njegovih rezultata.

ZAKLJUČAK

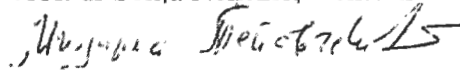
Imajući u vidu izloženo, Komisija zaključuje da je kandidatkinja veoma ozbiljno pristupila temi, te detaljno i sistematično analizirala upotrebu optativa u kratkim folklornim formama prikupljenim na crnogorskom govornom području. Smatramo da njen rad predstavlja značajan doprinos proučavanju sintakse i semantike optativa u kletvama, zakletvama i blagoslovima. Njegov naučni značaj vidimo kako u preglednom i kritičkom prikazu istorije pitanja, tako i u iscrpnoj analizi odabrane jezičke materije. Oslanjajući se na relevantnu literaturu, te primjenom adekvatne metodologije i terminološkog aparata, kandidatkinja je došla do rezultata koji se mogu koristiti kao osnova u daljnjim istraživanjima u ovoj oblasti. Zbog svega iznijetog, Komisija s osobitim zadovoljstvom predlaže

Vijeću Filološkog fakulteta da prihvati ovaj izvještaj i kandidatkinju Ivanović pozove na usmenu odbranu master rada.

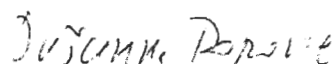
U Nikšiću, 8. 12. 2022.

Prof. dr Sonja Nenezić, mentorka

Prof. dr Miodarka Tepavčević, članica

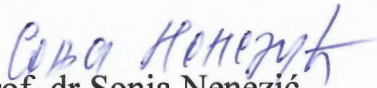

Prof. dr Dušanka Popović, članica

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predlog komisije za odbranu master rada pod nazivom *Upotreba optativa u kratkim folklornim formama* kandidatkinje Kristine Ivanović, br. indeksa 6/20, sa SP Crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti:

1. Prof. dr Sonja Nenezić, mentorka
2. Prof. dr Miodarka Tepavčević, predsjednica
3. Prof. dr Dušanka Popović, članica

Prof. dr Sonja Nenezić